

La Nació

Setmanari adherit a la "Unió Catalanista"

Redacció i Administració: CANUDA, 14, Pral.

Els nous temps que han de venir

El desmesurat afany de lucre que els qui negocien amb articles de primera necessitat senten, se fa, cada dia que passa, sentir d'una manera més forta damunt del consumidor en general, però d'una faigó més forta, encara, damunt dels menesterosos estaments, que, per l'escassetat dels salaris que percebeixen, senten planar damunt seu, cada vegada més arràn de testa, el paorós, el fatídic espectre de la miseria, de la fam, que, a l'endinsar-se en les llars obreres, produeix una estorsió, en la vida familiar, que triga molt temps a ésser reparada.

Excusant-se el venedor a la menuda amb el venedor a l'engròs i aquest amb l'acaparador i l'acaparador amb un altre explotador, a voltes imaginari, va formant-se una cadena, que el consumidor acaba per perdre's-hi i no saber qui és el que ocasiona i motiva l'encariment dels queviures, de tal faigó, que, sense raó i sense justificatiu, augmenten tan considerablement, tan desmesuradament, que d'un dia a l'altre ja's noten els efectes de l'augment, que nosaltres, a pesar de tot, volem atribuir, únicament i exclusiva, només, a l'afany de lucre, que, per un igual, fa moure a tots els que intervenen i trafiquen en el negoci dels articles de consum imprescindible per al nodriment dels homes.

En certs negocis, la base dels quals és el comerç d'articles considerats com de luxe, no volem negar nosaltres, situant-nos conformadament, si's vol, d'acord amb l'organització social dels nostres temps, el dret a fer els augments tan forts i considerables com se vulgui; però amb el que no transigim, amb el que creiem que no hi ha dret, és a trafiquejar, a negocijar amb les privacions i la miseria dels homes que la societat, avui, condemna a una esclavitud econòmica mil voltes pitjor que l'esclavitud política que tantes vegades ha servit de tòpic per a fer aixecar iradament al poble.

La força, la consciència popular, és de dolre que no s'hagi manifestat més vigorosament del que fins ara ho ha fet, perquè

si amb vigorositat s'hagués afirmat davant dels despòtics poders polítics dels pobles, compostos únicament pel capitalisme i la burgesia, no hauria succeït, com fins ara, que totes les funcions socials i els orgues que les creen estàn en mans i depenen de la voluntat dels homes enriquits, no volem saber com, però ben segur que per mitjans no gaire socials ni massa abundants d'humanisme.

L'intervenció en la direcció i amorosiment de les qüestions candents dels pobles ha de reclamar-se a favor dels agrupaments humils, que, ben capacitats, ben ordenats i enfortits per la possessió d'una sòlida cultura, a aquella intervenció tenen dret, perquè, més directament que cap altre estament social, són ells els promotors de l'avenç i el renovament de tota l'humanitat.

En els nuclis humils és cert que hi manca una base cultural que ha de donar-los força i prestigi per a apoderar-se dels destins dels pobles i ben dirigir-los; però de l'assoliment d'aquesta base cultural no ha de fer-se'n motiu primordial de cap actuació social, ni deù, tampoc, haver-s'hi de concedir, de cap manera, supremacia absoluta davant del problema més viu, més immediat i més apremiant, que és la consecució d'un benestar material de què avui no gaudeixen pas. I no pot donar-se aquella supremacia a l'assoliment d'un grau de cultura que el proletariat no posseeix, perquè els treballadors han de lliurar-se de caure mai en la seducció que les sirenes burgeses els preparen al reclamar, més o

menys sincerament, per als estaments humils de la societat, una divulgació cultural, basada en antisocials fonaments i massa rublerta de prejudicis beneficiosos només, a la fi, per als agavelladors, per als absorbidors, per als detentadors del patrimoni social, que no és just usufructuïn aquells elements que, a la societat, per no aportar-hi res, ni tan solament li donen el fruit de llur intel·ligència, que haurien d'entregar-la a un constant laborar, que ells, ben al revés, necessiten per a dedicar-la al conreu de les puerilitats, de les banalitats més minces, quan no són perverses, nocives i immorals.

És, sempre, l'esperit antisocial el que guia i encarrila i domina els negocis dels homes i crea l'afany de lucre que els negocijadors senten. És per a poder satisfer egoïsmes impurs, és per l'acreixement de la riquesa individual que la vida dels homes productors es veu violentada i masegada i és, sobre tot, per manca de sentiments humans que no's respecta la vida dels homes i arriba a fer-se, del llur nodriment, un motiu d'explotació i comerç.

La societat està, així, anormalment constituïda. Per quelcom, però, la societat, evolucionant, va apropant-se al nou règim social, que per al gaudiment dels individus sols hi reservarà un grau màxim de bondat, de benestar, de benviure.

Quan no sigui possible el trafiqueig immoral dels especuladors, dels sofisticadors, dels encaridors, dels explotadors, en una paraula, de la vida dels homes i de la societat, no hauràn de lamentar-se successos com l'ocorregut dies endarrera, en el qual, per haver menjat carn intoxicada, moriren dos homes.

I és que en els nous temps que han de venir, les males accions no influiràn en les actituds humanes, car aquestes sols s'encaminaràn de cara al bé i tindran per finalitat la conservació i el constant perfeccionament de l'amorós regnat social que, a l'instaurar-se, ja proclamarà la seva incompatibilitat amb tota mena d'immorals mercantilismes.

Catalanistes: Porteu LA NACIÓ a la fàbrica, al despatx, al treball i a tot arreu on pugui guanyar-se un català per a la Patria ♦ Que la veritat sia coneguda i enmenar la voluntat del poble ♦ ♦ ♦

D'Economia social i Cooperatisme a Catalunya

Al car amic en Sebastià Xanxo

VOLDRIA correspondre, amb les presents ratlles, a l'article que 'm dedicàveu en *La Llar* —Revista de la nostra Cooperativa Mutual Catalana—, i divulgar, a l'entens, per al bé del nostre poble, quelcom relacionat amb el cooperatisme, que, incipient i mal estargit a Catalunya, amaga, sovint, immoralitats socials, pitjors que les que deu combatre aquest admirable sistema d'economia social.

Tothom sab que sota el nom de cooperativa s'hi amaguen establiments en els quals vint o trenta individus, venent al públic, coneixen repartir-se crescuts beneficis, i això és immoral, perquè els mals nomenats cooperadors esdevenen vulgars mitjancers, negociants especuladors, que, després de treballar en el seu ofici o professió, exploten un negoci, fent servir la cooperativa d'antifaç per a cobrir-se el rostre, a semblança dels assaltadors de camins.

El bon cooperatisme no admet burgesos i si solament cooperadors, essent més eficaç, com més col·lectivista sigui.

Malauradament, de caràcter col·lectiu, són poques les cooperatives existents, apropiant-se més al fi deslliurador d'aquest equitatiu sistema algunes de nomenades mixtes, com és la Mutual Catalana.

L'objectiu de la cooperativa de consum és eliminar mitjancers, en profit del consumidor; com és el de la de producció fer impossible el patró que, ignorant de l'indústria que explota, sols per mig del seu capital s'enriqueix, fent treballar màquines i homes. El dia que els productors se capacitin de l'importància del cooperatisme, el burgès, en el ver sentit de la paraula, desapareixerà.

El mitjà per a arribar a la cooperativa de producció és la cooperativa de consum. Per aquest camí, curt i dret, sense sorolloses i, sovint, malaguanyades estridències, els productors poden fer-se amb elements de lluita. Han de desoir els cants de sirena dels polítics d'ofici, que, habillats d'uns o altres robatges, sempre són mantenedors concommitants dels engranatges que mouen aquesta

societat de castes, en la qual els potxinel·lis disfruten privilegis i categories, mercès a les quals, sense produir res, frueixen de totes les comoditats, mentre tants homes arroceguen una vida de privacions i miseries.

Per la finalitat beneficiària immediata, seria perfecta la cooperativa que, carregant un percentatge reduït, vengués al preu quasi de cost els seus articles, aplicant exclusivament aquest petit excés de percepció a pagar les despeses per aquells treballs que els propis cooperadors no podessin ells mateixos realitzar, emperò, tot i minvant les despeses i, per tant, fent que amb menys diners es podessin comprar més coses que avui, no conduiria allí on deu portar el sistema coooperatista, responnent a l'ideologia matriu.

No són apedaçaments i pal·liatius ço que's deu cercar per mig del cooperatisme.

Amb egoista premeditació, la societat «escollida» sempre regatejarà elements a l'«altra», condemnant-la a explotació eterna. Per això mateix, els assedegats de justícia social han de cercar, en la cooperativa, fer-se amb capital col·lectiu, per a fer la guerra al capital individual.

La cooperativa ha d'ésser la fornai i l'enclosa on forjar les relles per a llaurar la bona terra i on fer-se amb elements per a adquirir les sanes llavors, prometedores d'abundosa collita, que la terra, ben treballada, mai nega.

És tan explotador i malvat el fals pastor que, mostrant al modern paria les abundors dels poderosos, li diu: «Això és teu; segueix-me i ens en apoderarem», com l'inquisidor que paga el jornal del cap de casa, amb dona i fills, amb dotze rals. És hora de que el productor capeixi l'axiomàtica afirmació de que la pròpia redempció solament en ell mateix pot trobar-la. Per això mateix no'ns cansarem de dir-li que deu endigar la seva acció per mig del cooperatisme.

Després d'aquest breu raonament, consideri's ço que és el cooperatisme a casa nostra i ço que deuria ser, i lògicament se veurà el camí que manca fer. Per avui, a Catalunya res tenim fet sòlidament, i cal cercar en els llibres teoritzants de l'estranger allò que aquí la pràctica no'ns pot mostrar.

Enfront de la realitat, ben bé de peus en terra, laborem per l'únic cooperatisme possible encara, car massa enamorats del bell ideal esdevindriem inactuals ignorants de les característiques del nostre poble, per al millorament social del qual treballem.

El cooperatisme, imperfecte i tot, farà força bé a Catalunya, predisposant al poble per obra més gran, dies a venir. Propaguem-lo, doncs, ben intensament.

Aprovat el missatge de l'Unió Catalanista del 3 de Gener d'enguany i soterrades, de fet, les Bases de Manresa, les democràcies catalanes conscients, deuen orientar-se vers ideals renovadors, vers la socialització de la terra i

la lliberació de l'home, car, lliure ell, ho esdevindrà la col·lectivitat de que formi part. Així, també, els nostres ideals catalanistes estaran sadollats del contingut social modern, precis per a una actuació eficaç en l'hora actual i ens enfortiran per a intervenir, capacitadament, en l'internacionalisme racional, que's fonamenta, emprò, en les patries naturals dels homes, sense fites per la confraternitat social, ni per a combatre el domini dels tirans, avui amos de pobles i senyors de vides.

No és mal estargint pretèrits organismes a la faigó de la Catalunya del 1412 amb el parlament de Casp; la del 1640 amb la jornada gloriosa del Corpus vindicador, ni la del 1714 amb l'heròica defensa de Barcelona, que devem edificar la patria nova.

Futurista, i, per tant, pròdig de generositat, el cooperatisme, deu ocupar un dels aspectes preferents de la nostra actuació, quals profits directes i immediats, en bé de la vida econòmic-social del poble català, no's faran esperar, meravellant als anacrònics partidaris dels imperialistes sistemes que fan possibles sagnants lluites com les que devasten, ara, als pobles *soi-disants* ultra civilitzats.

Quants posseïdors del clar concepte de Catalunya-Nació, de la valua socialitzadora del cooperatisme, i a l'ensem del seu valer, curats de mal enteses i aparents superioritats socials, tinguin la sort de sofrir dels dolors d'altri i de les miseries dels, en tots els ordres, expoliats, seran apòstols d'aquesta humana religió que simbolitza i encarna, alhora, la pau i el progrés. D'ells és la feina.

Expandim els humaníssims ideals nostres, que no cauran, no, en terra xorca. Escrivim articles i follets; fem mitings, conferències i converses arreu on hi hagi qui escolti: al despatx, al taller, a la fàbrica, a la pròpia llar, al cassinet... Per tot arreu, això és el que cal fer, que d'homes n'hi ha força més de bons que de malvats.

Me consta com vos penseu, conec els vostres sentiments; ja anirem engroixint l'estol. Per ara estic segur que ja som dos, vos i el vostre bon amic,

J. GRANT I SALA.

MIGRANYA,
DOLORS NEURALGICS,
FEBRES, Etc.
SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia.,
J. SEGALÀ

Al detall: En totes les farmàcies

CAPSES D'UN CATXET: 35 cènts.

MERCERIA = ALBERT BONET = CLARIS, 15
Adornaments per a vestits de senyora
GRANS NOVITATS = PREUS REDUÏTS

Tallers Gràfics

Josep Sabadell & C.^a

Stat. en Cta.

Obres de text = Revistes = Periòdics
Fascicles = Catàlegs = Circulars = Factures = Talonaris = Memoràndums = Esquelles mortuòries = Targetes i tota mena de treballs comercials

Casa especial per a Carnets, Calendaris i etiquetes en relleu al

Mostruaris de totes menes i Llibres ratllats
Religats de luxe i econòmics

Mallorca, 257 bis - BARCELONA

TELEFON 7210

Eduard Bernstein i el partit socialista francès

En la Revue Internationale, de Zurich, en Daudé-Bancel hi publicà un article, del qual més tard se n'ha fet un follet titulat «El moviment obrer francès i la guerra», que ha sigut comentat per en Bernstein en el Vorwärts. Dits comentaris formen dos articles interessantíssims, el primer dels quals reproduïm a continuació :

EN l'introducció d'un article sobre la vella i la nova Internacional, article extensament comentat per la Premsa quotidiana, Wolfgang Heine declara que considera com absolutament precís que els partits socialistes dels diferents països s'informin exactament de l'actitud dels companys d'aquest i de l'altre costat de les fronteres durant la catàstrofe mundial.

En certs punts d'obrir exigeix l'article una crítica.

Justament acaba d'ésser publicat un article en una Revista fundada per elements burgesos i que vol oferir lloc a una discussió serena dels problemes europeus. És aquesta *Internationalen Rundschau*, impressa a la casa Orell Füssli, de Zuric. Aquest article mereix una atenció particular des del punt d'obrir indicat més amunt. Tracta de la concepció i de l'actitud del partit socialista francès respecte la guerra, i té com autor el Secretari General de l'Unió de les Cooperatives Obreres de França, en Daudé-Bancel, Administrador de l'*Humanité*. La Redacció d'*Internationalen Rundschau* el fa precedir d'una nota indicant que en Daudé-Bancel «és un dels membres més remarcables i profundament allunyat de tot «chauvinisme» del partit socialista francès», i que, per la publicació del seu article, «oferia als seus companys alemanys i austríacs l'ocasió d'informar-se, d'una manera exacta, de les concepcions dels companys francesos, i d'obrir, per a les respostes d'escriptors autoritzats — respostes que publicarem voluntariament —, una discussió fèrvida».

Per tal que això pugui realitzar-se, una de les primeres condicions consistiria en la *reproducció integral, per als socialistes alemanys, de l'article de Daudé-Bancel «Raons imperioses ho impideixen»*. Nogensmenys, l'article és prou important perquè se'n faci conèixer aquí el més essencial. Naturalment, no dona pas l'opinió de tots els socialistes francesos, però es té el dret de suposar, per diferents raons, que ço que diu expressa l'opinió mitja del partit. I és l'important en la discussió.

Segons en Daudé-Bancel, són l'Alemanya oficial i l'Austria — i la primera més que la segona — les que porten la responsabilitat principal del desencadenament de la guerra. Més que els mateixos monarques, persones influents del seu voltant haurien, per força, provocat la guerra al moment decisiu. És una concepció que nosaltres no podem discutir aquí i que'n prenem simplement acta, perquè constitueix el punt de partença de les explicacions de Daudé-Bancel sobre l'actitud dels partits socialistes. Se comprendrà immediatament que un socialista, al qual les coses se presentin de tal faigó, no pot més que de-

plorar i blasmar els exabruptes de l'agrupament de la Social-Democràcia alemanya al Reichstag en aquesta qüestió.

És igualment comprensible que s'expressi amargament respecte la conducta d'alguns social-demòcrates alemanys a la Casa del Poble de Brussel·les; sobre certes «missions» realitzades per altres socialistes alemanys a Itàlia i a Rumania i sobre l'ús que s'ha volgut fer del socialista francès René Tisou, presoner de guerra, per a una maniobra a favor de l'Alemanya oficial. Tot això, no hi ha necessitat més que d'ésser criticat breument, sabent que tot això no'ns ensenya res de nou.

Per contra, sabem moltes coses noves pel que diu l'article *«els esforços del partit socialista francès a la vetlla de la guerra i després de sa declaració»*.

És d'un gran interès conèixer-les, perquè han contribuït d'una manera essencial a fer comprendre l'actitud present del partit socialista francès respecte de la majoria de la Social-Democràcia alemanya.

Daudé-Bancel recorda, en el seu article, el gran èxit obtingut pel partit socialista francès a les eleccions parlamentaries del mes de Maig del 1914, on havia oposat a la reivindicació del servei dels tres anys — defensat pels nacionalistes — la tesi de les milícies nacionals. Aquest èxit electoral hauria augmentat d'una faigó excepcional l'influència política del partit, que, encoratjat, es preparava a fer, al Congrés Socialista Internacional, convocat a Viena per al mes d'Agost, un nou esforç a favor de la menaça d'una vaga internacional general, en cas de guerra, quan el 23 de Juliol l'ultimatum austro-hongarès fou endreçat a Serbia. Aquest ultimatum fou interpretat per la classe obrera francesa com una maniobra destinada a provocar la guerra a tot preu, i aquesta opinió fou expressada el 25 de Juliol per en Joan Jaurés a l'*Humanité*. Quina fou l'actitud dels representants del partit socialista francès, durant aquestes jornades?

El 28 de Juliol del 1914, l'agrupament parlamentari socialista feia una declaració en la qual marcava sa voluntat d'apoiar l'acció pacificadora de l'Anglaterra, i afegia: «França, que, des de fa més de quaranta anys, ha subordinat als interessos supremes de la pau sa reivindicació sobre l'Alsàcia-Lorena, no pot pas deixar-se rocegar a un conflicte del qual la Serbia seria l'aposta.»

El 29 de Juliol del 1914, el Bureau Socialista Internacional se reunia a Brussel·les. Allí en Jaurés explicà als delegats alemanys i austríacs l'acció enèrgica que exercia l'agrupament parlamentari socialista prop del Govern francès a fi de mantenir la pau, i pronuncià el seu gran discurs pacifista, que devia ésser el seu últim discurs públic. L'entusiasme amb que fou acollit son discurs per la multitud no l'induí a equivocar-se sobre la gravetat de la situació. «Tornat a París, s'entrevistà en Jaurés amb els representants del Govern senyors Malvy, Abel Ferry i Viviani, i, després dels seus esforços enèrgics a favor de la pau, el President de la República Francesa enviava un Missatge pacifista al Rei d'Anglaterra. A l'instigació de la França i l'Anglaterra, el Czar, per la seva banda, enviava an en Guillem II un telegrama a favor de l'arbitratge, que, per una omissió estranya, no figura en el *Llibre Blanc* alemany» (1).

L'oferiment fet per sir Edward Grey, el 31 de Juliol del 1914 i tramès per l'Ambaixador anglès a Berlín, sir Ed. Goschen, al Canciller alemany, i que consistia en la promesa de Grey d'obrar, en cas d'una solució pacífica de la crisi, a favor d'un acord que garantitzaria a l'Alemanya contra tota política hostil per part d'Anglaterra, de França i de Rússia. Aquest oferiment feu tan poc efecte com el telegrama. Se l'havia «menyspreuat manifestament».

El mateix dia que's feia aquest oferiment, en Jaurés era assassinat a París. El lector alemany sent parlar per primera vegada d'aquests detalls que segueixen, relatius a l'influència ulterior de la fracció socialista francesa — que acabava de perdre el seu leader més important — sobre el Govern francès.

«En Jaurés mort, l'agrupament parlamentari socialista continuà els seus treballs per la pau, demanant i obtenint del Govern francès:

• Primer. Que les tropes franceses no fossin mobilitzades a la frontera mateixa, sinó a vuit o deu kilòmetres d'aquesta — a fi d'evitar incidents irreparables;

• Segon. Que el Govern expliqués, per mig d'un avis oficial, que la mobilització no era pas forçosament la guerra — això, encara amb l'objecte de treballar a favor de la pau;

• Tercer. Que el Govern francès no declararia la guerra a l'Alemanya.»

Se podrà diferir d'opinió sobre la valor d'aquestes concessions, PERÒ, EN TOT CAS, PASSEN DE TOT ÇO QUE ELS REPRESENTANTS PARLAMENTARIS DELS ALTRES PAÏSOS HAGIN POGUT FER A FAVOR DEL MANTENIMENT DE LA PAU.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

EDUARD BERNSTEIN

(1) És a dir, a l'edició del 3 d'Agost del 1914. Però ha estat incorporat, al *Llibre Blanc*, en l'edició publicada ultimament. — E. B.

ANUNCIANTS

«La Nació» es la publicació nacionalista de més llarg tiratge :

US CONVÉ ANUNCIAR-HI

La qüestió de les aigües ⁽¹⁾

Dels "Anals de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya". Juny de 1915.—Crònica. (Acabament de la publicada en el núm. 21.)

Iaquests senyors parlen només de la mineralització: del mal estat bacteriològic en què han trobat algunes aigües, que, junt amb el químic, feia pensar en una impurificació transitoria, i que també, encara que ells se descuidin de dir-ho, posa les aigües fora de les normes oficials, ni sisquera al R. C. de S. volen preguntar-ne res. 1.500 bacteries per c. c. i Coli en unes, i 3.000 bacteries per c. c. i Coli en altres, no mereixen, no ja una condemna, sinó que ni sisquera una demanda de perdó. I no obstant l'Estat al qui serveixen, ha estatut que unes aigües per a tenir-les per bones han d'ésser «que no contengin sino una escassa proporció de gèrmens inofensivos... y ninguno procedente del tubo intestinal».

Es que serà precisament pels emplets de l'Estat que les normes oficials no tenen cap valor? I doncs, quin és el seu criteri de potabilitat si l'oficial no el segueixen? Havien de començar per dir-nos això, i també se'n d'scuiden. Se veu per això que s'assemblen els d'aquí i els d'allà, que l'uniformitat de la *patria* ja s'ha lograt en certes esferes.

«Es clar que seguint aquest tarannà ja no hem d'estranyar que diguin que en les aigües de Barcelona no hi han trobat res «que obligara a tomar rápidas determinaciones». Per aquests senyors, se veu que unes aigües que fan pensar que sofreixen una impurificació transitoria, amb moltes bacteries per c. c. i Coli, no cal que anem depressa a arreglar-les; podem esperar tranquil·lament que les impurificacions portin l'Eberth i que hi hagi una altra epidemia, i allavors... allavors, potser sí que creuràn que serà hora d'anar un xic depressa a arreglar-ho.

«I quina manera tenen a l'Institut d'Alfons XIII de fer higiene!

«Una altra cosa, i acabem, trobem censurable en aquest informe: diuen que hi ha diferència entre investigar si una aigua és potable o en mirar si continua sent-ho, i totseguit. sense dir-ho, ells donen tota l'impressió, pel que mencionen d'abans, i per les afirmacions que hem comentat, de què's posen en la situació de donar al seu anàlisi la valor de mirar si les nostres aigües continuen essent potables. Pel seu anàlisi, encara que ells no ho facin constar, no són potables, però és que els anàlisis anteriors, el suficientment complets i repetits que calen per a afirmar que abans ho eren, no sabem pas que existeixin, i els analistes de Madrid tampoc ho deuen saber quan s'han descuidat de mencionar los: la situació, doncs, de mirar si les nostres aigües continuaven essent potables, per aquest sol fet, no és en la que devien col·locar-se.

«Però ço que demostra que aquells senyors no saben situar-se, que els falta el dó d'orientació, és que no's van adonar de què venien, no a veure unes aigües ja considerades com potables, sinó a veure unes aigües considerades, per una pila d'anàlisis anteriors, com impotables. Es per això que van venir, i aquesta situació ni la consideren. I per a redimir unes aigües, per a fer que unes aigües que han sigut dolentes, puguin considerar-se novament com a bones, a més d'exigir-se el canvi complet de les condicions que's cregué que podien ésser causa de la seva impotabilitat,

precisen encara més anàlisis que quan una aigua és desconeguda. Si s'haguessin col·locat en aquesta situació, que era la seva, i s'haguessin acomodat a ço que manen les disposicions oficials, quines coses més diferents haurien pogut dir aquests senyors! Potser allavors el seu anàlisi i el seu informe haurien pogut prestar un servei a Barcelona; ara el seu treball no'us serveix gran cosa, i les seves consideracions les creiem equivocades, fora de la ciència, fora de les disposicions oficials, i perilloses, perquè farien nàixer una confiança que no's pot tenir, si'ls barcelonins les creguessin com article de fe. Sort que'ls barcelonins ja no hi creuen en lo oficial i malgrat tot ço que se'ls digui, mentre no vegin la cosa canviada, continuaran be-ent l'aigua bullida.

«No trobeu que per a obtenir aquest resultat, per a parir un informe així, per a dir-nos que les nostres aigües es filtren bé i no hi ha res en elles que obligui a pendre ràpides determinacions, mentre l'endemia tífica continua intensa i els nostres analistes troben en l'aigua de les fonts, com veuràn els lectors en altre lloc d'aquest número, l'Eberth repetides vegades i el Coli quasi constant, en quantitats variables, que arriben a voltes a la enorme xifra de 20.000 per litre, sobrava el «bombo» i són malaguanyades les dietes? No serà pas aquest informe el que donarà «fama inmarcesible» a l'Institut d'Alfons XIII.

«I ara dues paraules a la Junta de Sanitat d'aquí. Els analistes de Madrid han trobat les aigües fora de la llei, i si bé unes aigües impotables químicament permetrien esperar, unes aigües amb impurificacions bacterianes com les del Besós i del Fénix, i en més petita escala Dos Rius, no consenten espera. En aquests manantials, ço que ahir era Coli, demà pot ésser Eberth, i si sumem això a ço que sabem del Llobregat i del Vallès, la nostra situació higiènica pel que toca a les aigües no pot ésser més perillosa. Q.è fa davant d'això la Junta de Sanitat? ja ha dirigit l'atenció a l'estudi de les causes d'aquest estat, per a evitar-les, com recomanen els seus amics de Madrid? Quines mides s'han pres per a salvaguardar als barcelonins dels mals que poden fer-los aquelles impurificacions transitories de què parlen a l'Institut d'Alfons XIII? Cap acció dels organismes oficials en aquest sentit ha arribat a coneixement nostre. Es que hem de continuar així sempre? Es que hem d'estar a mercès de la fatalitat en una cosa perfectament evitable i hem d'esperar pacientment una nova calamitat pública per l'estil de la última epidemia? Què fa ara la Junta per a

reconquerir aquell prestigi que'ls barcelonins han acabat per no regonèixer-li?

«Els senyors de la Junta farien segurament més bé pensant sobre això i obrant ràpidament per a salvar la salut de Barcelona, que rumiant després, quan els mals no tenen remei, documents tan especials com el que comentàrem en el número passat.

R. PLA I ARMENGOL

GUAITA

Els que d'anys i més anys venim seguint l'actuació política de Catalunya i adhuc l'espanyola, no'ns sorprenen les marrades que vénen fent els homes de la Uiga Regionalista, car no podem oblidar la seva tàctica.

Per allà a l'any 1895, se declararen reivindicadors de Catalunya, iniciant una guerra a mort contra el caciquisme den Planas i Casals i en Comas i Masferrer, però s'oblidaren de dir — ço que nosaltres endevinàrem i per xò no'ls seguirem — que quan abolissin els llocs desitjats ho farien molt pitjor que'ls caciquistes. També aquells en parlaven de Catalunya i la seva autonomia!

Havia d'ésser precisament en vigílies del 25 de Novembre, que en Cambó, cap visible dels parlamentaris regionalistes, parlés com ho ha fet, de tal faigó, que si'l Cu-cut! d'aleshores se publicués ara, l'atribuiria a un Don Clodoaldo qualsevol; i havia d'ésser després d'aqueix parlament amb tots els efectes d'un acte de contrició col·lectiva dels regionalistes, que un senador castellà tingués prou atreviment, i ministres de la Monarquia ho confirmessin, per a negar-nos als catalans tot dret a expressar-nos en nostra pròpia llengua. I havia d'ésser també un dinàstic, d'aquests de quals agrupaments els regionalistes han tornat a la vida, qualificant-los de redimits, per a major vergonya del poble que ho tolera, el qui clamés, com un honor, que preferia la llengua tiranitzadora a la llibertat de la patria, tot i proclamant, com en Cambó i els seus, el seu amor a Catalunya!

Els regionalistes han volgut sempre manar, i an això tot ho subjecten. Quan la poixança del catalanisme, no podent governar amb tota llibertat, llicenciaren als que després formaren l'esquerra, i veient que aquells guanyaven les eleccions, no's resignaren a perdre, i s'al·liaren amb les dretes, desferres totes d'aquells partits caciquistes que deien combatre, i així lograren apoderar-se de la Diputació de Barcelona, on resten presoners eterns dels partits dinàstics. Però ells manen, que és el seu objectiu.

Com se comprèn, d'aqueixes accions n'havia de venir, necessàriament, una virada en rodó en el sentit ideològic, i els regionalistes, sempre en el mateix afany, no podent convèncer als monàrquics pel regionalisme, s'han declarat ells dinàstics centralistes. I així ha parlat en Cambó, i La Veu el bombeja.

Les fogueres del 25 de Novembre han estat apagades del tot en els nostres regionalistes. Farà bé el Marquès, cacic d'ara a la província de Girona, de tornar a la seva procedència, si no ho ha fet ja, aquella destralt que, junt amb en Cambó, se n'emportaren a Madrid per a fer un efecte que ha resultat purament teatral. — F.

La Cooperativa Mutual Catalana

— Pont de la Parra, 5 —

vos invita a la seva obra «Social, humana i constructiva», en la qual obtindreu: Millorament en la qualitat i preus dels articles, absoluta garantia de llurs pesos i mesures, benefici reemborsable sobre el consum anyal, contribuint al sosteniment d'Escoles Catalanes i altres fins patriòtics

— Demaneu Estatuts a l'Hostatge Social —

(1) Vegeu els números 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20 i 21 de LA NACIÓ.

La Premsa, en l'organització obrera

EN el número 33 del periòdic setmanal *Acció Fabril* —orgue de la Federació Textil i Fabril, que resideix a la ciutat de Matarró— s'hi publica, amb el mateix títol que s'hi veuen encapçalades aquestes ratlles, l'article que més avall reproduïm, perquè entenem és un deure nostre, que no podem, de cap manera, eludir, l'ajudar a que sigui conegut de la classe obrera organitzada.

És innegable que la possessió d'una ben fonamentada i no menys ben orientada Premsa constitueix una arma poderosíssima per al triomf d'un ideal i encara més per a la divulgació i continuïtat afirmació de principis que, com els que informen les aspiracions dels nuclis proletaris, són per la Premsa, en general mirats amb menyspreu i ressenyades i donades, al gros públic no prou justament i d'una manera massa tendenciosa les incidències que com a resultat de la lluita obrera de cada dia n'esdevenen.

Per a contrarrestar aquella acció contrària als sentiments i anhels dels obrers, per a assolir una ben ferma i sòlida eficàcia tota l'actuació obrera, per a millor expandir entre'ls obrers la bona i profitosa tasca societària, per a enfortir i vigoritzar la vida dels sindicats i per a que tots els obrers que intervenen i militen en les rengleres de l'associacionisme productor no restin, ni un moment, esmaperduts i desorientats en ço que fa referència a llur actuació col·lectiva, és pel que cal i és necessari que tots ells es donin compte i es fixin en l'importància que per a tots té el contingut de l'article esmentat.

Aquí, on l'organització societària adoleix, encara, de primitius defectes, dona bò de llegir, en un periòdic obrer, belles orientacions i sans propòsits, que tindriem immens goig si els veiessim realitzats. Ja que la Premsa, la grossa Premsa diària — en tots els països és igual — està entregada del tot a l'oculta direcció dels poders burgesos i capitalistes i són aquests qui l'apoen i la sostenen, és deure dels obrers crear una Premsa pròpia, la missió de la qual sigui, únicament i en absolut, defensar els interessos proletaris i propagar tots els elements de defensa i afirmació dels seus drets.

Diu així l'article del qual parlem :

« A ésser possible, tots els Sindicats obrers haurien de tenir un petit o gran periòdic, per tal que, setmanal, quinzenal o mesalment, pogués servir de tribuna, donant a conèixer públicament les múltiples queixes dels associats, queixes que són un esparó per a assenyalar la conducta censurable de patrons, autoritats, encarregats i laics del capitalisme.

Aqueixa Premsa, pel seu caràcter, topant amb les dificultats que se li creen per al seu desplegament i, en moltes ocasions, fins per part dels mateixos obrers sobornats pels hipòcrites enemics de la seva classe, per a poder complir la seva missió i tenir vida ufana, hauria d'ésser obligació de tots els Sindicats l'adquirir-la, essent subvencionada pel fons social del Sindicat.

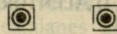
Naturalment que, per a poder tenir efectivitat els punts traçats, el periòdic no pot ésser en forma exclusivament propagadora del sindicalisme ortodoxe, ni de l'anarquisme, ni del socialisme, ni de cap escola sociològica : la seva tasca ha de concretar-se, preferentment, a associar, associar

i associar els obrers, pensin en la forma que pensin, per a crear una força que serveixi de marge per al desenfrà de tots els que exploten, des de diferents punts d'obir, al proletariat, puix no és solament la classe patronal i burgesa, la culpable de la seva esclavitut i misèria.

Si la potència dels Sindicats no és per a poder, per sí sols, sostenir el pes d'un periòdic local, ja sigui per carèixer d'elements materials o de personal que'l redacti, el deure llur ha d'ésser unir-se amb altres col·lectivitats del mateix caràcter — si no s' troben federades —, amb qual unió podria dotar-se, a les forces solidaritzades, d'un portaveu que les defensés.

En cas d'estar federades, el principal objectiu hauria d'ésser dirigir-se i enfortir a l'organisme federal, dotant-lo de totes les armes que necessiti per a fer d'ell un baluart inexpugnable i, entre aquelles armes, la creació d'un orgue de combat i propaganda.

Quan la Federació estés proveïda del seu batallador portaveu a la Premsa, an aquest deuriem encaminar-se els esforços i entusiasmes dels seus components, sumministrant-li, sense regatejar, els elements pecuniaris que el seu estat exigís i, com a recíproca compensació, acceptar el suministre del pa espiritual que ell pogués oferir-nos. »

L'expansió de Catalunya

Buenos Aires

L'Institut Musical Fontova, prestigiosa institució cultural, la més important de l'Argentina, que dirigeixen els notabilíssims mestres germans Conrad i Lleó Fontova, celebrà, el dia 11, commemorant l'efemèride del descobriment de l'Amèrica, un gran concert, en l'esplèndid teatre Politeama, que constituí una sorprenent manifestació dels avantatges artístics tresorats pels alumnes de l'esmentat Institut durant els cursos últims.

El programa simfònic l'integraven obres de Beethoven, Saint-Saëns, Mendelssohn, Cimarosa, Albeniz, i en la part coral, Wagner, Borodin, Cèsar Frank i Fontova.

Una gran massa coral del sexe femení composta de dues-centes veus executaren amb molta cura les obres que tenien encomanades, distingint-se d'una faigó notable en *La mort del rossinyol*, sentida composició original del Conrad Fontova, que merescué els honors de la repetició, degut als xaradorosos aplaudiments de l'auditori.

Tots els alumnes s'esforçaren en l'execució de la part respectiva, demostrant excel·lents qualitats artístiques filles de l'estudi aciençat sots els moderns mètodes d'ensenyament que practiquen els professors de l'Institut.

Una nombrosa orquestra, obeint l'intel·ligent

batuta dels Fontova, acompanyà les diverses obres del programa.

La concurrència, selecta i nombrosa, sortí ben complascuda del festival.

Poden estar orgullosos els senyors Fontova de les excel·lents aptituds demostrades pels deixebles en les diferents formes d'expressió artística posades de manifest en l'audició d'enguany i que són digne exponent del primer institut musical de la República Argentina.

S'ha publicat la crida-cariell dels Jocs Florals de la llengua catalana que's celebraran el proper mes de Desembre.

El Casal Català, entitat organitzadora del torneig poètic, activa les gestions encaminades a procurar l'esplendor i solemnitat amb que's desenrotlla tots els anys la festa d'homenatge a les lletres patries.

D'any en any, va en augment l'entusiasme que desvetllen els Jocs Florals, considerats ja imprescindibles en la nostra vida col·lectiva, per diferents conceptes : per a mantenir i avivar el sentiment de pàtria; per a conresar l'idioma; per a consolidar amb la pàtria els llaços d'amor dels seus fills dispersos terres enllà; i, en fi, per a palesar an'aquestes joves Repúbliques el grau de cultura que representen aquestes festes de poesia i de bellesa, l'implantació de les quals se deu als pobles de llengua catalana, i, a l'ensem, fer-les sentir els bategs de l'ànima de Catalunya, inquieta i renovadora.

L'Agrupació Artística Catalana de Rosario, entitat continuada per a fer conèixer l'art i els bons costums de la pàtria, després de dos anys d'existència, ha passat a formar part del Centre Català d'aquella capital.

La fusió de les dues forces catalanes a Rosario obceix, sens dubte, a l'objecte d'unificar i així fer més sòlida l'acció que per l'enaltiment de Catalunya realitzen nostres germans en la segona urbs argentina.

Esperem que d'aquesta fusió n'eixiran iniciatives de franca tendència al millor desplegament col·lectiu.

Donà lloc a una cerimònia brillantíssima l'acte de l'inauguració d'una part del port de la ciutat de Rosario, departament de Misiones, lloc comprès en la classificació de Territoris Nacionals de la República Argentina.

Nostre excel·lent compatriota i conegut advocat el doctor Antoni de P. Aleu, concessionari de les obres i que és l'ànima de l'empresa, pronuncià, en aital acte, una oració eloqüentíssima, al fer entrega de la part terminada al Govern de la República, representat pel Governador Civil, qui, junt amb la gentil senyoreta Marguerida Aleu, apadrinà la festa.

Se feren diversos parlaments fent vots per la prosperitat i embelliment d'aquella comarca extensíssima, de vegetació ubèrrima i riquesa imponderable, que voreja els marges de l'alt Paraná, endolcits per les suavitats del clima i l'hermosura del paratge.

Després del solemne inaugural, la comitiva fou obsequiada amb un bonxí; i durant tota la tarde del diumenge 24 continuaren les festes en celebració del gran aconecement.

Felicitem al doctor Aleu per l'èxit de sa empresa, que és una demostració més de l'activitat catalana.

H. NADAL I MALLOL

Buenos Aires 28 Octubre 1915

S. CARBONELL I PUIG

COMISSIONS : : REPRESENTACIONS

: : ADMINISTRACIÓ DE FINQUES : :

CABLE : SUBUR APARTAT DE CORREUS, 226

: : SANTIAGO DE CUBA : :

Cròniques curtes

De les eleccions

El tòpic de la Lliga en les últimes eleccions municipals ha sigut el de dir que l'Ajuntament actual administra malament i que per acabar aquesta mala administració s'havia de votar la conxorxa carlista-maurista-caciquista-regionalista, amb amants d'això que'n diuen Defensa social, que ella recomanava.

És clar que la gent no n'ha fet cas i el nombre d'electors que, fastiguejat, s'ha abstingut ha sigut notable, però cal dir que aquest tòpic no es més que una burla de mala mena.

Si els electors de Barcelona es fiessin de fets i no de paraules, se dirien que aquests senyors de la bona administració són els qui amb el seu desgavell administratiu estan comprometent l'Hisenda de la Diputació i l'esdevinidor de la Mancomunitat i si només se vulguessin fixar en ço que passa a l'Ajuntament se dirien que en totes les qüestions municipals que han fet mala olor i que s'ha dit que hi intervenien raons d'aquelles poderoses, els regionalistes i llurs al·liats hi han fet, al menys, un paper tan lluit com els radicals.

Recordeu els tramvies, les escombraries, les pompes fúnebres, els túnels de la reforma, els presupostos, aquest projecte anticiutat de compra de les aigües del Llobregat, i l'acció de l'Ajuntament en l'epidemia d'ara fa un any, i digueu-me en que s'ha distingit l'acció dels regionalistes de la dels radicals. A defensar aquests projectes que tant perjudiquen a Barcelona sempre hi hem vist al costat dels prohoms radicals més estigmatitzats per la gent de *La Veu*, els prohoms de la Lliga Regionalista i més d'una vegada aquests s'han excedit als altres en la defensa de ço que és un mal per la ciutat.

I per final, al costat dels radicals, hem vist a la Lliga, en la preparació, i repartiment amistós de les gangues que ja proporciona, d'aquesta Exposició que a ningú, més que a gent com la de la Lliga i de la Casa del Poble, se'ls acudiria organitzar a l'hora d'ara.

Si en això que són les qüestions grosses, les qüestions que marquen una orientació administrativa, els de la Lliga han anat i van del braç dels radicals, que és ço que sanejarien si tinguessin majoria? Es que a la Lliga entenen per sanejament administratiu l'ésser sols a usdefruit les gangues? On es l'obra de sanejament que han fet disposant d'una nombrosa minoria? Qui de la Lliga s'ha oposat a que's paguin 72.000 pessetes cada més per aigua, podent aprofitar la de Moncada? Quí ha tret la cara per a desembolicar aquest embolic de la reforma? Quí es preocupà de la salut i la vida del nostre poble durant i després de l'epidemia?

Ni sisquera un intent, poden mostrar en llur actiu la gent de la Lliga. I demanen els vots per tal que la mala administració s'acabi. Han pres als barcelonins per xinos.

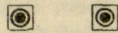
Però no tots ho som. Més de 1.400 vots en blanc i més de 700 de nuls hi ha hagut en aquestes eleccions. I si us hi fixeu, el major nombre d'aquests vots ha sigut en els distric-

tes en que per ara guanya la Lliga. I això té una valor.

El qui vota en blanc, el qui vota en papereta nul·la no és un abstencionista, no és un desenganyat que davant la mala gestió dels homes que'ns administren se queda a casa, és un ciutadà actiu, és un home que s'entera de la cosa pública i diu ostensiblement als directors dels partits que lluiten, que'ls nega la confiança.

Aquests vots s'han de recollir. An aquests ciutadans se'ls ha de oferir una actuació honrada i catalaníssima per a que puguin manifestar-se en ella i per a que el seu ciutadanisme tingui una eficàcia més positiva que la de provar de donar lliçons a gent que no volen aprendre.

D'aquests vots, la quasi totalitat són nostres, i ells, junt amb el gros nombre dels que ara no voten i dels que voten pensant en el mal menor, són els que han de portar a l'Ajuntament les persones que han de normalitzar l'administració municipal i han de donar al nostre municipi el caràcter d'organisme català i a la catalana que avui li manca. I per això, hauràn de votar contra la gent de la Lliga. —RAMÓN D'ALENTORN.

L'actuació obrera

El dissabte passat tingué lloc l'anunciada conferència den F. Cid, tractant de la necessitat de crear un centre de defensa obrera, com a únic mitjà de que el proletariat pugui assolir les seves llegendimes aspiracions. Sobre aquest tema, l'advocat Cid estigué una hora i mitja dient na serie de vulgaritats mancadetes en absolut de sentit comú, acabant el seu desbaratat discurs dient que, tot ço que havia dit, no era més que un resum del que, properament, és veurà explanat en un follet que es repartirà i en uns Reglaments de la Societat de Paletes de Gràcia, als quals havia dedicat vuit anys d'estudis i investigacions (sic).

El company Sala, que presidia, demanà als concorrents si volien controvertir algun dels conceptes exposats, demanant tot seguit la paraula els companys Negre, Llorens i Jover.

El company Negre, punt per punt, anà desfent tot el que havia dit el conferenciant, al qual digué que, de l'organització obrera, demostrava no saber-ne res.

Posà de manifest totes les inexactituds en que el senyor Cid havia incorregut, i digué que el proletariat, quan va millor, és quan solament compta amb el seu treball i no's refia de l'altruisme dels polítics, ni de ningú.

Contestà el senyor Cid desfent tot el que ell mateix havia dit i donant la raó al company Negre.

S'aixecà el company Llorens, qui es limità a manifestar que tot el que havia dit en Cid referent als paletes de Gràcia, era fals, car precisament aquesta societat obrera rebutjà el programa i col·laboració de dit senyor.

El conferenciant s'excusà, enfadant-se i seguitament el company Jover feu ús de la paraula deixant al conferenciant en situació tan mal parada que, per a defensar-se, es feu un garbuix de tot el que havia dit i parlà del desarmament universal i de la desaparició de fronteres, a l'ensenyar que feia l'elogi del legalisme i de l'autoritat, la qual constitueix — segons el conferenciant — la tranquil·litat de tots els ciutadans.

Davant de semblants absurdes, els companys Negre i Jover donen per acabada la controversia.

Volem fer constar, abans d'acabar, que el senyor Cid, qui, durant la seva diguem-ne disertació, s'expressà en castellà, al rebatre les argumentacions dels contrincants ho feu en català. De totes maneres, però, ho feu prou malament.

Els obrers flequers de Badalona estan portant a cap els treballs preliminars per a constituir una forta organització del seu ofici a la veïna ciutat.

A l'Associació de la Dependència Mercantil va celebrar-se el passat dissabte l'anunciada assemblea de delegats de societats obreres i cooperatives, per a tractar de l'encariment de les subsistències.

En dita assemblea, que fou presidida per en Pere Gorga, s'acordà, després d'amplia i detinguda deliberació, designar un Comitè compost pels organitzadors de l'acte que ressenyem i un delegat de les entitats Societat de cotxers, Art d'imprimir i Confederació Nacional del Treball, ampliant-se dit Comitè amb dos delegats de la Cambra Regional de Cooperatives, si aquesta entitat vol adherir-se a la campanya.

Segons els acords presos per l'Assamblea, se fixaràn uns grans cartells en els quals s'hi expressarà amb tota claretat l'augment que han sofert, en aquests darrers temps, els queviures i la desproporció que existeix entre aquests i els jornals. Se celebraran, també, alguns mitings preparatoris d'un acte monstre, la data de celebració del qual i demés detalls oportunament seran fets públics.

El passat dissabte tingué lloc un míting de propaganda societaria organitzat per la comissió de propaganda dels Sindicats de pintors de Barcelona i el seu radi.

Primerament, se llegiren les adhesions rebudes d'altres entitats obreres, començant tot seguit el míting, que's vegé poc concorregut, dolent-se'n, d'això, els individus que feren ús de la paraula, fuetejant, tots ells, als que feien cas omís d'aquests actes, que són els bategs de la mateixa vida obrera a que pertanyen, però que amb tot i això ells no defallien i seguien avant la seva tasca. Feren ressaltar la gran necessitat d'associar-se, que els obrers, de tots els rams, tenen, constituint forts Sindicats, única base de poder fer prevaler llurs drets davant la burgesia, augmentant així llur civilitat, i fent ço que havien fet tots els obrers dels demés països, puix és una vergonya que a Barcelona, on hi són tan pregonos els bategs de la vida social, no sigui ja un fet l'organització obrera. Hem de reorganitzar-nos, digueren finalment, tots plegats i tots hi devem contribuir.

Feren ús de la paraula els obrers Alexandre, pels paletes; Seguí, pels pintors; i Lipis, pels sabaters; presidint l'obrer Espinosa.

També per a fer propaganda societaria, se reuniren, el diumenge, al dematí, en reunió general extraordinària, els obrers electricistes, discutint la gran conveniència, pel bé de tots, de reorganitzar-se i fer una intensa propaganda per que no quedi ni un obrer que no formi part de llur sindicat, per així fer més efectiva la federació de les societats del ram de construcció.

Es vegé bastant concorreguda.

En Francesc Ullod disarà sobre l'tema: «Sindicalisme reivindicador i orientació artística per als Sindicats», aquest vespre, a dos quarts de deu, al local dels Sindicats de Llantiers-Llaurers, Fumistes i Similars i Fundidors de Ferre.

Aspectes de la lluita Notes del viatge

Demano la paraula

Amb goig he vist que LA NACIÓ ens ofereix un lloc per a exposar totes les nostres queixes i aspiracions, que de tot tenim per a fer constar. Acullint-me, doncs, al generós oferiment d'aquest periòdic i merciant afectuosament que hagi sigut LA NACIÓ qui s'hagi recordat de nosaltres, vui dir que ja és hora que parlem de les nostres qüestions i assumptes.

Jo entenc que són múltiples les coses de les quals ens cal parlar i, al parlar-ne, seria convenient que tots hi diguem la nostra opinió, per tal que puguem fer via pel camí que ha de portar-nos a millorar i subsanar tots aquells defectes, deficiències i anormalitats que tan d'aprop toquem.

Així, doncs, comencem per dir que de les companyies de ferrocarrils, que no'ns tenen, avui, cap consideració, podríem gestionar que, amb bitllet ordinari i, també, amb l'anomenat reduït, ens fós permès utilitzar vagons de segona, mitjançant, això sí, un carnet acreditatiu de la casa on estem empleats, que podria estar garantitzat, a més, en la forma que les Companyies carrilaires creguessin més pràctica.

Anem parlant i diguem que hem de vigilar de ben aprop els preus que les fondes ens fan pagar, puix amb molta tranquil·litat i de mica en mica, van augmentant-se aquells preus i com que no'n protestem, un augment succeeix a l'altre.

Fem constar, també, que no estem disposats a consentir sense protestar-ne, que en algun cafè se'ns cobri vinticinco cèntims del que tothom només en paga vint i preguntem: no fóra convenient que, quan en un o altre cafè o fonda ens augmenten, sense motiu, el preu, ens en anessim tots ara cap a una altra fonda o cafè?

Quan una Agència, a més de no tenir compte amb les nostres caixes de mostres i no saber, de vegades, ni tansolament on són, fa esperar-nos tres, sis, vuit o més dies per a rebre-les, no seria possible no donar-li més feina?

A mi'm sembla que en ço que fa referencia a assumptes que directament, ben directament, sols a nosaltres ens perjudiquen, no costaria gaire posar-nos d'acord i fer-nos ben respectar de tots aquells que de nosaltres viuen. Hem d'anar treballant perquè així sigui i perquè els serveis que nosaltres utilitzem siguin tot el perfeccionats que han d'ésser.

D'una de les coses que, també, hem de preocupar-nos és de les *propinas*. Hem de continuar fent el ric, donant el que demà ens mancarà potser? No podríem posar-nos d'acord i pendre el determini, en un moment donat, de suspendre aquest mal costum? I si comencéssim a primer d'any?...?

Jo demano, jo prego a tots els companys que aquestes ratlles llegeixin que exposin la opinió llur. Per a tots és convenient saber el que pensen, respecte al que queda escrit, els viatjants catalans.

Amb tota franquesa, amb tota lleialtat, els viatjants de Catalunya han de fer sentir la seva paraula. És necessari que ens solidaritzem cada dia més i no'ns deixem atropellar. Jo'm proposo parlar clar i nomenar, ben cruantment, totes les fondes, cafès, autos, tartanes, etc., que, abusant de la nostra desorganització i, tot donant-nos cops a l'espatlla, al desitjar-nos «bon viatge», ens critiquen tots els nostres actes i accions així que d'ells ens hem allunyat.

Desitjo que s'exposin parers respecte el que

escrit queda. Jo, mentrestant, estic ordenant, per parts, les dades concretes que és precis i necessari fer públiques si és que volem fer bona feina.

PRIMITIU QUINTANA

Girona, 18 Novembre 1915.

Remerciament. — El viatjant Francesc Vidal, que tal com dèiem en un dels passats números, ha sigut operat, trobant-se quasi del tot restablert, ens prega donguem les més efusives mercès a tots aquells companys seus que s'han interessat pel curs de la seva operació. Nosaltres felicitem a l'amic Vidal per haver-ne sortit en bé i li desitgem un total i ràpid restabliment.

Afirmació

DEPEN la raó de les reivindicacions catalanes i, per tant, l'existència del nacionalisme català, d'un fet biològic que no hi ha ningú amb prou força per a destruir i aniquilar. Si hem reclòs, si hem condensat les aspiracions catalanes en les afirmacions del nostre moviment nacionalista, ha sigut, només, per endigar aquestes aspiracions de Catalunya i donar-hi una valúia altament ideològica que, restant isolades, destriades, no haurien posseït mai.

El nacionalisme català, que no pot sostenir-se de l'acció evolutiva que en el món, naturalment, se realitza ni pot oblidar ni desatendre al concepte lliberador de pobles i afirmatiu de caràcters nacionals que tots els moviments nacionalistes posseeixen, farà la seva via, malgrat tots els entrebancs i obstacles, i serà sempre la síntesi de les particulars aspiracions que el poble català té dret a veure regonegudes.

Res hi valdràn les diatribes dels anticatalans ni els renunciaments i la indiferència de la gent de Catalunya, puix, *pergrullescament* pot afirmar-se, que el que hagi d'ésser, serà. Així, doncs, encara que certs xarucs elements del Senat espanyol s'esvalotin, a Catalunya, mentre en català se parli, hi haurà moviment i aspiracions nacionalistes que no's desfaràn ni amb discursos, ni amb protestes ni amb mormulls senatorials...

Avui, és el nacionalisme, arreu del món, una idea de llibertat que, per força, han de combatre els esperits retrògrades, conservadors i burgesos. Naturalment, doncs, que aquells elements que se sentin representats d'ideals rancis i de velluria, no poden comprendre la raó d'ésser d'un moviment modern i expansiu com és el nacionalisme.

Nosaltres que de les negacions, de les afirmacions i de les acusacions dels que ens combaten no n'hem pas de fer cap argumentació en pro de les nostres idees — car les posseïm i les propaguem per imperatiu manament de la nostra consciència — hem d'afirmar, una vegada més, que la substantivitat de les nostres aspiracions nacionalistes que enclouen, entre altres drets, el de fer afirmació solemníssima de la nostra llengua catalana, va anexa a l'existència d'un sol pam de terra on l'ambient, les característiques i les circumstàncies totes, denotin que aquell pam de terra és Catalunya.

Els que, amorosament i serena, conreem ideals que no entranen cap mena de negació, perquè les negacions anul·len a qui les profereix, davant les escomeses dels adversaris sols podem adoptar una actitud d'afirmació i vigorització dels nostres sentiments, i, sobretot, de persistent insistència en la divulgació dels ideals que han de nacionalitzar profundament al nostre poble, fent-lo posseïdor de la consciència que avui li manca.

AL VOL

ACABO de llegir el discurs del senyor Royo i Villanova parlant de la llengua catalana.

I bé, com sempre que al Parlament parlen de coses nostres, el que logren és fer esclafir de riure.

El que val a dir és que el senyor Royo n'ha dit algunes de ben dites, per als regionalistes, eh? Que no sé pas com se'n desfaràn. Perquè tot-hom ho sab que no són pas els regionalistes els que poden fer callar a ningú en ço referent a la llengua. Serà curiós que el senyor Royo, amb arguments ad ominem els digui: *vostès callin, que no l'honoren com cal el català!*

I que no hi valdràn articles den Puig i Cadafalch, que només se publiquen per a menaçar tempesta i no trona mai!

Tot seguit, fa bon temps, i ja no se'ls retreu als llegidors de *La Veu* que tenim — ells — descuidat això de la llengua. I tot retorna a la placidesa del parlar fi. Del parlar malament, segons en Puig i Cadafalch.

Dies endarrera, se parlava aquí dels obsequis que rebien els periodistes de la Companyia de Tramvies, i també, a propòsit d'això, se feien retrets a qui hi havessin tantes persones constituïdes en autoritat de tota faigó que usaven del dret de lliure viatjar de franc en els esmentats tramvies.

Totes aqueixes petites corrupcions duen a tota una munió d'extralimitacions que greument paga el poble.

Són moltes. Avui només vui dir-ne una. Per què les tramvies de la dreta de l'Aixamplis, la doble circumvalació Plaça de Santa Agna-Plaça de Rovira, està condemnada a carruatges d'estiu tot l'any, és a dir, tot l'hivern?

Que hi respongui el senyor Alcalde de Barcelona; que hi digui la seva tot l'Excel·lentíssim Ajuntament.

Ningú parlarà. Doncs LA NACIÓ diu: la Companyia de Tramvies, el senyor Alcalde i l'Excel·lentíssim Ajuntament són responsables immediats d'un gran nombre de malalties, i d'alguna mort consegüent a les malalties, contretes en aqueixos carruatges d'estiu que's fan circular l'hivern, sabent la Companyia, el senyor Alcalde i l'Excel·lentíssim Ajuntament que's comet a gratient un atentat de segurs efectes contra la salut pública.

Cal demanar quina és l'autoritat que pot posar remei a aqueix greu mal per a veure si, prescindint de tota mena de consideracions, evita que, a Barcelona, s'obligui a la brna gent a exposar-se a greus malalties.

Tots els que usen viatge franc al tramvia, ja ho saben: els el paga la salut dels que, veritables amos del tramvia, viatgen pagant deu cèntims.

No hi haurà qui tingui remordiments?

No és fàcil.

El nou museu del Parc és, veritablement, una preciositat. És per a Catalunya com una iniciació de museu; més ben dit, de museus, perquè a Catalunya n'hi ha d'haver força de museus.

El museu ara mateix inaugurat és complexe, potser massa complexe, per més que, per dir la veritat, més val, ara per ara, haver endigat en un sol museu tot el molt i bò que's tenia escampat, que no que havés seguit tot tan dispers, que era ben difícil d'obrar-se'n fer càrrec.

Com el tresor que anirà guardant Catalunya cada dia serà més important, aqueix museu d'ara

aviat serà **insuficient** i n'aniràn existint d'altres ja especialitzats, fins a poder organitzar molts museus, que's situaran a Barce'ona i arreu de Catalunya, en llocs on l'especialització del museu ho indiqui.

No s'ha d'oblidar, mai, jamai, que fem Catalunya-Nació, i que, per tant, tot Catalunya ha d'ésser ciutat, això és, que l'espiritualitat de Catalunya vibri per tots els indrets de la terra.

Hom ha visitat el museu, i l'ha visitat a mb l'unció i respecte que el patriotisme imposa; per ço que entén ha de dir: que tot just nou de trínca el museu, tot just acabat d'inaugurar, ja s'hi veu i s'hi sent pols. Els bedels duen trajos flamants, però es veu que els dilluns no expolsen. Caminant, el trepitg dona sensació de pols, i n'hi ha; els objectes són polsosos: ferres, fustes i robes.

Que, qui sia, que se'n curi. Que els bedels expolsin, els dilluns, i que ex'olsin bé. Que no s'oblidi ningú que som a Catalunya!

Aqueix museu no pot momificar-se sota un pa de pols!

NOVES

El dia 7 del mes actual, devia estrenar-se a l'espléndid teatre del Grop Nacionalista Radical «Catalunya» de Santiago de Cuba, la comedia lírica «Flor Muntanyenca» original dels nostres amics i fervents nacionalistes en General Ginestrà i Puncet que ha escrit la lletra i en Magí Carbonell, infadigable director de l'Orfeo «Catalunya» d'aquella Ciutat que hi ha posat la música.

Ja donarem notícia més amplia als nostres llegidors d'aquex esdeveniment, fruit de la patriòtica i artística tasca que a Santiago de Cuba realitzen els nostres companys. Per endavant la nostra felicitació entusiasta.

Es convoca a tots els socis del Centre Autonomista de D. del C. i de la I., al Consell General extraordinari que, per a tractar importants assumptes—que ja s'indiquen a la convocatòria—tindrà lloc el dia 30 del corrent, a les 10 de la vetlla, de primera convocatòria o bé el dia 1.er de Desembre, a la mateixa hora, de 2.ª convocatòria.

El dia 22 del corrent al matí, es celebrà solemniament l'acte d'inauguració del monument a la bona memòria del gran pintor català en Joaquim Vayreda, d'Olot. Es feren diversos parlaments elogiant les altes qualitats de l'homenatjat, essent tots aplaudits amb entusiasme per la gentada que hi assistí.

Al Centre Excursionista de Catalunya en Jaume Oliveras donà l'anunciada conferència, ressenya d'una excursió des de Benasque a Senet, travessant Les Maleïdes. El conferenciant va

descriure l'excursió amb tots els detalls característics dels esplèndids paisatges que ofereixen a l'excursionista aquelles imponents regions del Pirineu. Es projectaren diverses fotografies, sobressortint, poderosament, una del Refugi de la Renclusa propietat del Centre.

Avui, a les 10 de la vetlla, al Casal Català-nista del Districte II hi haurà una escollida audició de sardanes a càrrec de la renomada Cobla Barcino, la qual executarà un escollit programa. La sardana de ramells, «Crit de Patria» és original del bon amic nostre Josep M.ª Gassó.

Demà, diumenge, dia 21, a la tarde, tindrà lloc en el local de l'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou, el festival organitzat per la jova actriu Na Maria dels Angels Monserrat a benefici del monument al gran Iscle Soler i que porta a cap el Foment del Teatre Català.

Començarà la festa llegint-se un treball degut a la ploma del director de l'Escola d'Art Dramàtic, Adrià Gual. Seguidament es representarà «Joventut» i «Epitalami» amb assistència dels autors senyors Ignasi Iglesias i Ambrosi Carrión. En dita funció hi pendran part els notables actors del Teatre Català senyors Ramón Tor, Enric Bové, Joan Santacana i Joan Quintana. Amés, les celebrades cantatrius Mercè Calix, Antonia Ferrer i el tenor Toribi Llonc i l'Esbart Català de Dançaires.

Plena de gom a gom la sala del Centre Autonomista de D. del C. i de la I. i amb assistència de representants de Corporacions oficials i comercials de nostra Ciutat, tingué lloc el passat dissabte el repartiment de premis als alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes. Tots els parlaments convingueren en enaltir l'obra instructiva que du a terme tan important entitat.

Hem rebut un ben editat fascicle, que porta per títol *Les Sardanes*, original d'en Josep Grahit i amb un pròleg d'en Carles Rahola.

En dit fascicle, el seu autor demostra els molts coneixements que posseeix de la bella dansa catalana i exposa la diversitat d'estils que, per a ballar-la existeixen.

Es una obreta que els sardanistes llegiran amb gust i l'ofrena de la qual nosaltres agraïm.

S'ens anuncia que, estant en impressió, sortirà properament el primer volum de la «Biblioteca València» que tan altament ha d'ajudar a la propaganda i desenrotlle de la literatura valenciana.

Els llibres seran d'exquisida presentació, impressos amb minuciosa cura, sòlidament relligats

i amb portada a varies tints, obra dels millors artistes valencians. Dintre breus dies podran anunciar-se les tres obres que's publicaran primerament. Aquells que desitgin ésser subscriptors o inquirir detalls, poden dirigir-se a en Josep Blanquer, Caçador, 4, primer, Barcelona.

Joiosament podem dir que el Dr. Martí i Julià se troba restablert de la malaltia que, per uns quants dies, l'ha fet abstenir dels seus quefers habituals. Infinitament ho celebrem.

Demà, diumenge, dia 28 del corrent, el Grop Artístic Estudi, té organitzada una visita de caràcter artístic a la Seu de Barcelona. El lloc de reunió és al seu estatge social, Alvarez, 6, principal, a les deu en punt del matí.

♦ **BLOC-MANELIC per a 1916 a 0.75 Ptes.**
Es ven a la Cooperativa Mutual Catalana

Demà, la Joventut Catalanista «La Tralla» anirà d'excursió al pintoresc lloc conegut per la Mina de Moncada.

Punt de reunió: Tramvia Sant Andreu, al carrer de Trafalgar, sortint a dos quarts de set del matí.

Ha sortit a llum, pulcrament presentat i editat per la casa Bonavia i Durán, un nou calendari català titulat: *Bloc-Manelic* que conté escollides poesies i contalles seleccionades amb bon gust patriòtic i degudes als millors escriptors catalans.

♦ **CAMISERIA
CORBATERIA
GENRES DE PUNT
F. VEHILS I VIDAL
2, Portal de l'Angel, 2**

El Casal Catalanista del Districte IV, ha trelladat interinament el seu estatge social, al carrer de Consell de Cent, 373, baixos.

Avui, dissabte, a dos quarts de deu de la vetlla, en Manel Alcàntara i Gusart disertarà sobre «El Nacionalisme i la pena de mort» en el Casal Nacionalista Sagrerenc, Sagrera, 155.

CORRESPONDENCIA

P. Q. — Girona: Ja ho publiquem. Indiquen aon us podem escriure per a fer-ho particularment.—R. R. i C.—Ciutat: Anirà.—J. C.—Mendoza: Rebuda la vostra. S'han rebut també les noves subscripcions des de la Delegació de Buenos Aires. Li estem agraintissims.—J. A.—Bellcaire: Se serveix ja la nova subscripció.—J. E.—Santa Cristina d'Aro: Se compleixen totes les observacions.—I. G.—Ciutat: Ens convé veure'l. Podria passar un diumenge al dematí?

COMITÉ DE PREMSA DE LA UNIO CATALANISTA

Nombre actual d'abonats a

RENAIXEMENT i LA NACIÓ

1030

Nombre de sotscrits a la cooperació de 50 ptes.

93

RENAIXEMENT

El número de demà conté el següent sumari:

Sèrbia.—Esguards, per Maig. — El català a Catalunya, per A. Rovira i Virgili.—L'administració local en temps de guerra, per C.—Poesmes de ma llar, per Pere de Tera.—Sèrbia, la víctima, per R.—Del dret de la força, a la força del dret, per Edgard Milhaud.—Del bloqueig de Grecia, per F. Rosell.—Música, per R. P.—Noticiari.

LA NACIÓ

EDICIÓ DEL COMITÉ DE PREMSA

DE LA UNIO CATALANISTA

ABONAMENT

1 pesseta trimestre -- Estranger: 1'50 pessetes

COMBINACIÓ AMB «RENAIXEMENT»

2'50 pessetes trimestre -- Estranger: 4 pessetes

Imp. Josep Sabadell i C.^a, S. en C.—Mallorca, 257 bis.